

Keski-Suomen työllisyyspoliittisen yhteistyöryhmän lausunto palkkatuki-uudistukseen.

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta

1 § Palkkatuki (sis. palkkatuen määritelmän)

Lisättäisiin palkkatuen tarkoitukseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden sekä 60 vuotta täytäneiden pitkäaikaistyöttömien työn saannin ja työelämään osallisuuden lisääminen.

Keski-Suomen työllisyyspoliittinen yhteistyöryhmä ja Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry näkevät, että kohderyhmän täsmentäminen yhdenvertaisuuden lisäämiseksi on hyvä asia. Ehdotus ei ole kuitenkaan kannatettava siltä osin, että TE-toimisto voi lisätä päätökseen ehdon siitä, millaista erityistä tukea tai ohjausta työnantajan edellytetään tarjoavan työntekijälle palkkatuetun työn aikana, jotta henkilön osaamisen kehittymistä koskevat tavoitteet voidaan saavuttaa. Työntekijän tarvitsema erityinen tuki ja ohjaus tulee rahoittaa palkkatuen rinnalla joko korotettuna palkkatukena tai erillisenä tuen rahoituksena työnantajalle esim. työolosuhteen järjestelytuen avulla.

Kohderyhmän työllistymisen edistämiseksi palkkatuki on hyvä keino edistää työllistymistä ja parantaa heidän tasavertaista osallistumista.

2 § Palkkatuen yleiset edellytykset

Rajattaisiin palkkatuetun työn kohderyhmää

Keski-Suomen työllisyyspoliittinen yhteistyöryhmä ja Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry ovat sitä mieltä, että palkkatuetun työn kohderyhmän määrittely on epämääräinen erityisesti 25–49-vuotiaiden henkilöiden osalta ja antaa liian paljon tilaa harkinnanvaraisuuteen. Tämä mahdollistaa sen, että työnhakijoita ei kohdella yhdenvertaisesti. Palkkatuki on ollut yksi keino, millä työtön työnhakija voi työllistyä ja parantaa omia työllistymismahdollisuuksia. Jos palkkatuen ulkopuolelle jätetään kaikki 25–49-vuotiaat työttömät työnhakijat, voi joidenkin kohdalla työllistyminen vaikeutua ja työttömyys pitkittyä. Tällä tavalla erottelemme myös liikaa ihmisiä toisistaan, emmekä antaisi mahdollisuutta kaikille 6 kk työttömänä työnhakijana oleville työllistyä yhdenvertaisesti.

Kohderyhmän rajoitukset eivät ole perusteltuja. Työttömyys, varsinkin rakenteellinen työttömyys, on tärkeää katkaista kohderyhmää erittelemättä. Tuen myöntämisen tulisi olla selkeää ja helppoa, eikä perustua eri kohderyhmiin tai tulkinnanvaraisuuteen. Ei ole myöskään tasa-arvoista rajata palkkatukea iän perusteella jättäen 25–49-vuotiaat heikompaan asemaan palkkatukia myönnettäessä. Rajaus koulutusasteen mukaan on myös huono asia: miten peruskoulutustaso määritellään? Onko ammatillinen koulutus palkkatuen piirissä ja miten tämä määritellään? Entä vanhentunut ja siten merkityksetön koulutus? Ehdotus ei ole kannatettava myöskään siltä osin, että 15–18-vuotiaat kuuluvat palkkatuen kohderyhmään. Perusteluina oppivelvollisuuden laajentamiseen on, että kaikki suorittavat toisen asteen tutkinnon. Jokaisella perusopetuksen päättävällä on velvollisuus hakea joko toisen asteen tai nivelvaiheen koulutukseen.

Ei ole perusteltua olettaa, että pitkäaikaistyöttömät, joilla ei ole merkittävää ammatillista osaamista tai relevanttia kokemusta, olisivat paremmassa asemassa työllistyä nykyisille työmarkkinoille palkkatuen kanssa, saati sitten ilman nykyistä tukimahdollisuutta. Ehdotuksessa jää tulkinnanvaraiseksi, ovatko 25–49-

19.5.2022

vuotiaat asiakkaat palkkatuen piirissä, kun 6 kk:n työttömyysaika on täyttynyt. Lainaus: "Nykyiseen verrattuna palkkatukimahdollisuuden ulkopuolelle, oppisopimuskoulutukseen myönnettävää palkkatukea lukuun ottamatta, jäisivät 25–49-vuotiaat toisen asteen koulutuksen suorittaneet, jotka eivät ole kotoutumissuunnitelmaan oikeutettuja maahanmuuttajia ja joilla ei ole työllistymistä olennaisesti vaikeuttavaa vammaa tai pitkäaikaissairautta ja jotka ovat olleet ansiotyössä kuuden edeltävän kuukauden aikana."

Miten tai mikä taho määrittelee ja kartoittaa, onko henkilö osatyökykyinen ja miten se vaikuttaa palkkatuen myöntämiseen? Osatyökykyisyys voi johtua myös muista syistä kuin vammasta tai sairaudesta, kuten mielenterveysongelmista.

On hyvä huomioida, että palkkatuen kohderyhmän rajaaminen liian tarkasti voi johtaa työllistettävien työnhakijoiden leimaantumiseen negatiivisesti.

3 § Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

- Työnantajiin lisättäisiin hyvinvointialue ja poistettaisiin luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa (kotitalous)
- Tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen
- Palkkatukea ei myönnettäisi uudestaan työnantajalle saman henkilön palkkaamiseen poikkeuksena vamman tai sairauden perusteella, oppisopimuskoulutukseen tai 60 vuotta täyttäneen pitkäaikaistyöttömän työllistämiseen myönnetty tuki tietyin edellytyksin

Keski-Suomen työllisyyspoliittinen yhteistyöryhmä ja Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry näkevät, että palkkatuen myöntämisen rajaaminen koskien samaa työnantajaa nähdään työllistymismahdollisuuksia rajaavana. Varsinkin kolmannella sektorilla ja pienemmissä kunnissa, joissa työllistävien tahojen määrä on rajallinen, ei ole tarjolla vaihtoehtoja työllistymiselle. Tämä saattaa eri alueilla asuvat työttömät työnhakijat eriarvoiseen asemaan. Tuen uudelleen myöntämiselle voisi lisätä aikarajan tai harkinnanvaraisuuden, jos/kun työllistymisvaihtoehtoja ei ole esim. rajatun tarjonnan vuoksi.

On pitkään työttömänä olleen työntekijän näkökulmasta kohtuutonta, että työsuhde kestää vain 5 kuukautta. Tässä ajassa työntekijä ehtii juuri tutustua työtehtävään ja työyhteisöön, minkä jälkeen hänen on haettava uutta työtä. Tämä ei tue henkilön pitkäjänteistä työllistymistä ja ohjautumista avoimille työmarkkinoille.

Säännös siitä, että tuotannollisista tai taloudellisista syistä viimeisten 12 kuukauden aikana irtisanoneelle työnantajalle tuki voitaisiin myöntää, jos tämä on ottanut saman määrän henkilöitä työhön irtisanomisen jälkeen, saattaa mahdollistaa väärinkäytökset.

5 § Palkkatuella katettavat palkkakustannukset

- Työnantajan sivukuluja ja lomarahaa ei jatkossa luettaisi palkkatuella katettaviin kustannuksiin
- Muita tarkennuksia tukikelpoisten kustannusten määritelmään

19.5.2022

Keski-Suomen työllisyyspoliittinen yhteistyöryhmä ja Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry ovat sitä mieltä, että työllistämisen sivukulujen katettavuutta ei tulisi missään nimessä poistaa, koska se vähentää suoraan työnantajien motivaatiota ja mahdollisuutta palkata osatyökykyisiä työntekijöitä palkkatuella. Tämä vähentäisi palkkatukipaikkoja ja vaikuttaisi näin myös työttömien työllistämiseen. Sivukulujen ja lomarahen osuus palkkauskustannuksista on iso. Palkkatukisumma ei kata nykyiselläkään työnantajakustannuksia. Uudistus vähentää työllisyysvaikutusta merkittävästi.

Esityksessä viitataan myöntämisprosessin haastavuuteen, mahdollisiin hakijan tekemiin virheisiin hakuaikana koskien palkan sivukulujen ilmoittamista. Käsiteltävän lain perustarkoituksena on lisätä työllistymistä ja osin sujuvoittaa SEN HAKEMISTA eikä viranomaisten päätöksen tekemiseen liittyvän työn helpottamista.

Sivukulujen oikeelliseen ilmoittamiseen ehdotetaan sähköiseen järjestelmään lisättävää työkalua, johon vuosittain samana pysyvät lakisääteiset maksut tulee järjestelmästä automaattisesti ja palkkatuen hakija ilmoittaa työntekijän tehtävän mukaan vaadittavan työntekijän tapaturmaprosentin. Tämä vähentää virheellisten tietojen ilmoittamista ilman, että sivukulujen huomioon ottamisesta hyväksyttäviksi kuluiksi luovutaan kokonaan.

On hyvä, että järjestöjen palkkatukityöllistämistä mahdollistetaan 1,23 kertoimella. Kerroin pitää sisällyttää kaikkiin palkkatukimuotoihin (50 %, 70 %, 100 % palkkatukimuoto). Ilman tätä järjestöjen mahdollisuus palkkatukityöllistämiseen vaarantuu.

6 § Palkkatuen määrä ja kesto

- Tuen määrä olisi työttömyyden kestosta riippumatta 50 % palkkakustannuksista
- Tuen kesto 5 tai 10 kuukautta, kuitenkin enintään työsuhteen pituinen
- Palkkatuki voitaisiin myöntää uudelleen toiselle työnantajalle heti edellisen palkkatukijakson päätyttyä, jos henkilö kuuluisi edelleen palkkatuen kohderyhmään ja tuen myöntäminen olisi tarkoituksenmukaista

Keski-Suomen työllisyyspoliittinen yhteistyöryhmä ja Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry näkevät, että ehdotus on muilta osin kannatettava, mutta tuen esitetyt rajaamiset 5 ja 10 kuukauteen ovat kohderyhmä huomioiden liian lyhytkestoisia. Tarvitaan pidempiä vähintään 6 ja 12 kuukauden palkkatukijaksoja. Tuen kestot ovat ristiriidassa siihen, että laki kohdentuu vaikeimmin työllistyviin ja sen tavoitteena on osaamisen vahvistaminen palkkatuetun työn aikana ja sen kautta siirtyminen avoimille työmarkkinoille. Työttömän henkilön työelämään orientaatio, osaamisen vahvistuminen, kehittyminen ja oppiminen tehtävissä avoimilla työmarkkinoilla vaadittavalle tasolle ei ole realistista esitetyssä ajassa.

Palkkatuen määrä ei riitä motivoimaan yrittäjiä osatyökykyisten tai pitkäaikaistyöttömien palkkaamiseen nykyiselläänkään. Hyvää on kuitenkin palkkatukimäärien yhtenäistäminen tietylle tasolle. Palkkatukien keskon leikkaaminen 12 kuukaudesta 10:een on heikennys, joka vaikuttaa jakson vaikuttavuuteen entisestään. Ennemmin olisi perusteltua pidentää palkkatukijaksojen kestoja eritoten pitkäaikaistyöttömien kohdalla.

Palkkatukien ketjuttaminen uudelle työnantajalle on hyvä uudistus.

7 § Palkkatuki alentuneesti työkykyisen palkkaamiseen

- Tuen määrä olisi 70 prosenttia palkkakustannuksista
- Tuki myönnettäisiin 10 kuukauden ajaksi sillä perusteella, että vamma tai sairaus vaikeuttaa huomattavasti sopivan työn saamista

19.5.2022

- Tukea voitaisiin jatkaa samalla työnantajalla tietyin edellytyksin enintään 24 kuukauden jaksoissa.

Keski-Suomen työllisyyspoliittinen yhteistyöryhmä ja Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry näkevät tuen määrän nostamisen hyvänä, mutta tuki pitäisi myöntää 12 kuukaudeksi 10 kuukauden sijaan. Myös tälle tuelle jatkoon pitäisi olla mahdollista harkinnanvaraisesti. Kysymykseksi nousee, miten alentuneesti työkykyinen määritellään. Miten tai mikä taho määrittelee ja kartoittaa, milloin henkilö on alentuneesti työkykyinen?

Palkkatuen jatkoon myöntäminen tietyin edellytyksin on aina sidoksissa siihen, kuka ja millä tietoperustalla TE-toimisto tulkitsee ”tietyt edellytykset”. Esitetään, että ensimmäisellä palkkatukijakson aikana TE-toimisto hankkii asiantuntijapalveluna riittävän laajuisen selvityksen työntekijän työkyvystä ja sen rajoitteista. Selvityksen perusteella TE-toimisto päättää palkkatukityön jatkosta samalle työnantajalle.

8 § 100 prosentin palkkatuki

- Tuki myönnettäisiin 10 kuukaudeksi. Tukikelpoisia palkkakustannuksia korotettaisiin kertoimella 1,23 työnantajan sivukulujen kattamiseksi laskennallisesti.
- 100 prosentin palkkatuki olisi mahdollinen kaikille yhdistyksille, säätiöille ja rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille
- Jos työnantajan toiminnalla on työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, 100 prosentin palkkatuki myönnettäisiin de minimis -tukena. Muussa tapauksessa tuki olisi EU:n valtioneuvoston ulkopuolista tukea. Arvioinnin kriteereistä säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella.

Keski-Suomen työllisyyspoliittinen yhteistyöryhmä ja Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry mielestä on hyvä, että järjestöjen palkkatukityöllistämistä mahdollistetaan 1,23 kertoimella. Kerroin pitää sisällyttää myös muihin palkkatukimuotoihin kuin 100 %:n palkkatukeen.

10 § Palkkatuki oppisopimuskoulutukseen

- Palkkatuen määrä oppisopimuskoulutuksessa olisi 50 % ja pysyisi samana koko koulutuksen keston ajan
- Palkkatukea myönnettäessä tuki olisi mitoitettava koko sille ajalle, jonka työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tarkoituksenmukaiseksi.
- Tukea voitaisiin jatkaa, jos henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman mukainen oppisopimuskoulutuksen kesto muuttuu koulutuksen aikana

Keski-Suomen työllisyyspoliittinen yhteistyöryhmä ja Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry toteavat, että palkkatuen määrä yhdistyksissä toteutuvassa oppisopimuskoulutuksessa pitäisi olla 100 %. Näin oppisopimuskoulutettavia olisi järjestöissä enemmän. Oppisopimuskoulutus on henkilön työllisyyden näkökulmasta parempi vaihtoehto kuin palkkatuella työllistyminen.

11 § Tuella palkatun siirtäminen

- Edelleen siirtämisestä tehtäisiin erillinen päätös ja säädettäisiin edellytykset edelleen siirtämiselle

19.5.2022

Jos työnantajavelvollisuudet säilyvät siirtävällä taholla ja palkkauksen perusteet muuttuvat, ts. palkkasumma nousee ja vastaanottava taho maksaa tästä kompensatiota siirtävälle taholle, tulkitaan tämä kokonaan palkkauskustannuksiin siirtyvä kompensatio usein elinkeinotoiminnaksi tai tuloksi lähettävälle taholle. Keski-Suomen työllisyyspoliittinen yhteistyöryhmä ja Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry katsovat, että tähän epäkohtaan tulisi tehdä korjaus.

Huomioita 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuesta (luku 7a, uusi luku)

- Tuki on uusi
- Tuki myönnettäisiin ilman tarkoituksenmukaisuusharkintaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät.
- Tukea maksettaisiin 70 prosenttia tukikelpoisista palkkakustannuksista 10 kuukaudelta, kuitenkin enintään työsuhteen keston ajalta.
- Tukikelpoisina kustannuksina pidettäisiin samoja palkkakustannuksia kuin palkkatuetussa työssä.

Keski-Suomen työllisyyspoliittinen yhteistyöryhmä ja Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry mielestä ikärajana voisi olla 50 vuotta täyttäneet ja tukikausi 12 kuukautta.

Huomiot elinkeinotoiminnan käsitteen muutoksiin

- Työvoimakoulutuksen yhteishankinta (5 luku 7§) ja työolosuhteiden järjestelytuki (10 luku 3§)
- Työllisyyspoliittinen-avustus (säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetulla asetuksella)
- Työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 2 kohdan muuttaminen

Kauppavaikutusten arvioinnissa myytyjen tavaroiden ja palveluiden arvona 100 000 euroa vuodessa on liian matala. Keski-Suomen työllisyyspoliittinen yhteistyöryhmä ja Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry näkevät, että tätä tulisi tarkastella suhteessa toiminnan laajuuteen.

Huomiot sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamiseen

-

Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelulaista annetun lain lukuihin 1, 2, 3, 11, 12, 13 ja 14, 7 luvun 4, 9 ja 12-15 §:iin ehdotettuihin muutoksiin tai esitysluonnoksen liitelakeihin

- Mainittuihin lukuihin ja lakeihin on tehty vähäisiä tai teknisiä muutoksia.

-

Yleiset huomiot:

- a. Huomiot ehdotetun sääntelyn suhteesta hyvään hallintoon ja perustuslakiin
- b. Huomiot esitysluonnoksen vaikutusarvioinnista
- c. Muuta kommentoitavaa

19.5.2022

Keski-Suomen työllisyyspoliittinen yhteistyöryhmä ja Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry katsovat, että lakiesityksessä ei oteta kantaa siihen, miten erityistä tukea tarvitsevan työllistetyn tuen rahoitus kompensoidaan työnantajalle. Työnantajan, joka palkkaa erityistä tukea tarvitsevan henkilön, tulee saada tukea ohjauksen palkkauskustannuksiin.

Lyhyet palkkatukijaksot, TE-toimiston harkinnanvaraisuus ja epävarmuus palkkatukiehtojen täyttymisestä lisäävät byrokratiaa.

Työllisyyttä edistävät yhteiskunnalliset yritykset ovat tukien osalta samalla viivalla muiden yritysten kanssa, eikä niiden tehtävää yhteiskunnalliseen haasteeseen vastaamisella huomioida lakiuudistuksessa lainkaan.